

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 8. De loco pœnali Dæmonum, deque aliis ad eorum statum
pertinentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

finis aut ab illo proficiantur. Alioquin similiter homines, qui mortaliter peccant, & finem ultimum constituunt aliquo modo in eo, in quo peccant, nullam deinceps possent habere voluntatem nisi, vel circa eundem finem, vel ab illa prima voluntate profectam: adeoque semper peccarent, & nullum opus bonum moraliter facere unquam possent: quod est falsum & erroneum, etiam de homine quando manet in actu habituali peccati. Damnatur enim expressè à Trident. sess. 6. can. 7. Si autem ad non est necessarium ex natura rei: unde habent Thomistæ Dæmones semper & infallibiliter id facere, ex eo solo quod semel mortaliter peccarunt: finemque suum ultimum in creatura aliquo modo constituerunt?

8. Voluntas finis in quos actus influat.

Confirmatur, quia voluntas finis antea intenti non influit, ne virtualiter quidem, in sequentes voluntates, neque eas inficit, nisi vel proximè & per se, vel remotè per aliquam virtutem à se relictam, ad illas moueat: ita ut reliquæ omnes virtutes illius exerceantur. At voluntas peccati tam olim præterita, & habitualiter tantum, id est, moraliter manens, quia non retractata, vel nondum remissa & abelita per penitentiam non mouet proximè & per se ad voluntates, quæ postea fiunt. Neque etiam remotè & virtualiter, si nihil reliquit per quod voluntas consecutione quadam moueatur ad volendum id quod vult. Experientia verò quotidiana docet eos qui olim peccarunt mortaliter, etiam dum versantur in statu habituali peccati nondum remissi, plurimam velle & operari, perinde ac si tale peccatum nunquam admisissent. Ergo non agunt in virtute illius primæ voluntatis, quæ plane impertinenter se habet ad huiusmodi actus. Desique intentio finis non mouet nisi ad ea quæ iudicantur esse finis vilia & conducibilia. At non omnia quæ fiunt post primum peccatum mortale, iudicantur esse vilia & conducibilia nisi per illud intentio. Neque verum est eum omnem qui mortaliter peccat, contrahere suum finem ultimum & vniuersalissimum in eo in quo peccat: ita ut velit efficaciter omnia deinceps ed referre. Licet omnis mortaliter peccans se auterit a vero ultimo fine, qui est Deus, & consequenter aliquo modo pro fine ultimo creaturam accipiat. Deo enim relicto, superest illi creatura in qua ultionem sicut, & suum summum bonum constituit. Sed quamuis omnis mortaliter peccans prescriberet sibi id in quo peccat, pro fine ultimo formaliter & expressè, atque vniuersalissimo, incederet tamen omnia deinceps ed referre: quia tamen voluntas eius mutabilis est, & non perpetuò duraret physicè illa cogitatio & intentio, posset aliter velle & operari postea, non modo præter se, sed etiam contra primam illam intentionem, ac proinde sine vilo eius influxu.

9. Voluntas finis ultimi

Quod autem dicit Caietan. voluntatem finis ultimi, id est, beatitudinis, participari aliquo modo à quolibet voluntate

boni cuiusque particularis, non est verum eo sensu quem intendit Caietanus; ut probet voluntatem finis ultimi, per quoduis peccatum mortale aliquo modo, intenti, participari ab omnibus voluntatibus sequentibus circa quacunque obiecta particularia. Non est, inquam, verum præcedere necessariò in voluntate intentionem formalem & expressam beatitudinis antea quacunque volitionem bonorum particularium, & ex illa intentione moueri nos ad omnem aliam volitionem, quàm quodcunque aliud bonum particulare appetimus. Etenim multi multa volunt, antequam expressè cogitauerint de beatitudine: & qui olim cogitarunt, perinde volunt permulta, ac si nunquam de illa cogitassent. Quare neque actus, neque virtute influit in eiusmodi voluntates bonorum particularium. Sed tantum verum est quacunque volitionem bonorum particularium esse participationem quadam volitionis beatitudinis, quatenus beatitudo est possessio omnium bonorum, & remotio omnium malorum: unde qui vult aliquid bonum assequi, aut carere aliquo malo, vult aliquam partem beatitudinis veræ aut præsumptæ.

SECTIO VIII.

De loco penali Dæmonum, deque aliis ad eorum statum pertinentibus.

Deo primò, aliquem esse locum corporeum æterno Dæmonum & aliorum dampnatorum supplicio destinatum, subterranum, & infimum totius vniuersi, qui idcirco antonomasticè infernus appellatur. Dari illum locum, esseque subterranum, id est, superficie terræ habitabili inferiorum, docet fides Catholica, ut patet ex Symbolo Apostolorum in articulo de descensu animæ Christi ad inferos, vbi nomen inferorum non potest intelligi sepulchrum; quia bis inuulter idem repeteretur in tam accurato, breui, & distincto quoad cætera omnia, fidei compendio: quandoquidem immediatè antea sepulturæ Christi mentio expressè facta est: sed intelligi debet pars superior illius loci subterranei, vbi animæ sanctorum Patrum detinebantur. Idem etiam patet ex pluribus Scripturæ locis, ut Pet. 2. Angelis peccantibus non pepercit, sed inferni iudicibus, detractos in tartarus tradidit cruciandos. Qui locus non potest intelligi de sepulchro, ut manifestum est. Neque de aère isto, vel terræ superficie in qua vixit ad diem iudicij Dæmones multi permittuntur vagari: quia neque aër, neque terræ superficies vocantur tartarus propriè, & modò loquendi vsitato, secundum quem Scriptura debet accipi, quantum fieri potest, ut docet

80. Infernus est locus specialis deputatus penæ Dæmonum.

Probatur ex scriptura

MARTINI NEUS LIB. I. PAR. D. VI. U.

ipsemet August. lib. 7. de doctr. Christ. cap. 10. cui tamen alia expositio placuit lib. 11. de civitate cap. 33. Item Luc. 16. *Mortuus est dives, & sepultus est in inferno.* Vbi nomine inferni, non intelligitur sepulchrum. Tum quia in eo distinguit divitem epulonem à paupere Lazaro: quod dives fuerit sepultus in inferno, Lazarus autem fuerit delatus ab Angelis in sinum Abraham. At sepeliri fuit commune utrique. Tum quia ibi de animabus separatis à corpore sermo est. At animæ non sepeliuntur. Tum denique quia paulo post infernus, de quo ibi est sermo, vocatur locus tormentorum, cuius supplicium acerbissimum ignis ibidem exprimitur. At sepulchrum non est locus tormentorum: namque contingit bonos & malos in eodem sepulchro sepeliri. Item Matth. 11. *Estis Capharnaum nunquid usque in celum exaltaberis usque ad inferos descendes.* Vbi nomine inferorum Christus non intelligit sepulchrum, sed locum à cælesti remotissimum (hoc enim postulat oppositio verborum Christi) in quo prædicat Capharnaïtas gravissima supplicia esse passuros, iuxta id quod sequitur. *Venitamen dico vobis, quia terra Sodomorum remissus erit in die iudicii, quam vobis.* Et Psal. 93. *Nisi quia Dominus adiuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea.* Vbi nomine inferni non potest intelligi sepulchrum, quippe in quo non habitat anima. Et denique Job 10. *Dimittite me ut plangam pectus meum in cinere, antequam vadam ad terram tenebrarum, & operiamur me tenebrae: & opertam mortis caligine: & tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, semper iterum horrore inhabitat.*

In quibus & similibus Scripturæ locis Nota primò, licet in omnibus, excepto primo, non fiat mentio Dæmonum, sed hominum tantum: de illis tamen æquè concludere. Habemus enim ex Matth. 25. eundem locum supplicii æterni esse utrique destinatum: *Ita maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius.* Nota secundò, Scripturam nomine inferni significare manifestè locum aliquem corporeum, cum illum vocat terram tenebrosam & opertam caligine. Nota tertio, locum illum non esse sepulchrum, quod licet in aliis quibusdam Scripturæ locis inferni nomine intelligi non diffiteamur: in istis tamen quæ recitamus intelligi non posse manifestum est ex iis quæ eadem loca exponendo notavimus. Quarto denique, nota locum illum esse inferiorem terra superficie habitabili. Hoc enim indicat tum Christi oppositio inferorum ad celos, Matth. 11. v. 23. tum quod dicantur animæ eò descendere, ibidem. Ex quo refellitur Chrysolost. putari infernum esse extra hoc Universum, sicut, inquit, carceres esse solent extra palatium regium. Sic enim ad inferos non descenderetur, sed potius ascenderetur: esset enim eundem extra celos, ut ad carcerem illum extra eos posuimus per-

ueniretur. Ac denique vox ipsa inferni hoc indicat. Nam ut notat Isidor. lib. 14. Etym. Isidor. mol. cap. 9. §. 11. Dicitur infernus, quod quod infra sit. Unde etiam Apoc. 14. & Psal. 85. vocatur Inferus inferior. Et Luc. 8. vocatur abyssos: & cor terræ, Matth. 12. v. 40. Ex quo loco Tertul. lib. de anima cap. 55. Tertul. colligit infernum esse fossam terræ, & in alto vastitatem, & in ipsis visceribus eius abstrusam profunditatem. Et Isidor. cap. 6. c. 11. Mat. h. 13. Sicut cor animalis inquit, in medio eius: ita infernus in medio terræ esse perhibetur. Unde in Evangelio legitur, in corde terræ. Et quamvis non sit ad certum locum illum esse terræ infernum, & circa eius centrum, quæ à celo remotissimum, ut diximus in postrema parte conclusionis, tamen probabilis indicant tum hic ostensus, tum abj quidam textibus Scripturæ citatis. Fautque ratio: quia conveniens est reprobos in partem mundi occupare: sicut Beati supremam tenent: & sedes damnatorum, quam longissimè distat à sede Beatorum.

Dico secundò, probabilis esse omnes Angelos peccantes fuisse statim post suam finitam præcipitatos in locum illum subterraneanum: licet non semper illo conclusi fuerint, sed permitti postea huc illucque vagari, ad exercitium virtutis hominum, sicut tamen aliosque fines contempnerent. Prima pars colligitur ex Petr. 2. *Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detrahit in tartarum tradit cruciandos.* Et Isa. 14. v. 11. & 15. allegorice de Lucifero: *Detrahitur est ad inferos superbia tua, & c. ad infernum in profundum laci.* Fuitque conveniens ut statim post peccatum & viam vitam, experirentur quid promeriti essent, detruderenturque in locum illum æterno eorum supplicio destinatum, ex quo velò perpetuo carcere exire nequeant, nisi Dei permisso.

Secunda pars habetur ex variis Scripturæ testimoniis, quibus traditur Dæmones variis locis adesse ad homines tentandos. Ut Genes. 3. Tentavit Evam Diabolus assumpti corpore serpentis. Et 3. Reg. 22. Spiritus nequam obulit se venire & deciperet Achab, idem Dei permisso fecit. Et Job cap. 1. *Circumstiti terram, inquit Sathan, & perambulavit eam.* Et Zachar. 3. Sathan stat à dextris levi Sacerdotis magni. Et Matth. 4. Diabolus tentavit Christum in deserto. Et Ephes. 6. *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli, & contra spiritualia nequitia in caelestibus, id est, contra Dæmones in aère vagantes.* In quem locum Hieron. Hæc, inquit, omnium Doctorum opinio est, quod aër iste, qui calum & terram mediis dividens, imago appellatur, plenus est contrariis fortitudinibus. Cur autem Deus permittat Dæmones vagari, quæ ad mundi consummationem, hominesque temptare, & quæ vititates hominibus inde provenient, quamque id cedat in gloriam Dei, & bo-

81. Infernus est locus subterraneus.

Isidor.

Tertul.

Mat. h. 13.

82.

Omnis

huc fue-

rit in il-

lum præci-

pitatio.

83.

permissi a-

quandiu

84.

permissi a-

quandiu

85.

permissi a-

quandiu

86.

permissi a-

quandiu

87.

permissi a-

quandiu

88.

permissi a-

quandiu

89.

permissi a-

quandiu

90.

permissi a-

quandiu

91.

permissi a-

quandiu

92.

permissi a-

quandiu

93.

permissi a-

quandiu

94.

permissi a-

quandiu

95.

permissi a-

quandiu

96.

permissi a-

quandiu

97.

permissi a-

quandiu

Chrysol. tom. 1. no. 25. 84. Demones vagantes tentant & nocent hominibus.

Tentatio duplex seductiois & probationis.

August.

85. Deus aliquando punit per sanctos Angelos.

86. Tentatio est a Dæmone.

Chrysol.

Gregor.

num electorum, videri potest apud Chrysol. in homilia quam scripsit de hoc ipso argumento.

Quo autem sunt præcipua Dæmonum vagantium munia, vnum est, homines tentare, tentatione quæ vocatur seductionis, & fit ex intentione pertrahendi ad malum. Alterum est, hominibus alia nocumeta inferre. Primum faciunt Deo solum permittente; Deus enim neque per se, neque per alium positivè, id est, plus quam permittente, tentare potest tentatione seductionis, de qua dicitur Iacobi 1. Deus enim tentator malorum est, ipse autem homines tentat: sed tantum tentatione quæ vocatur probationis, ad experiendam & patefaciendam virtutem alicuius, quo pacto Deus tentavit Abraham Genes. 22. cum filium immolare iussit. Et David Psal. 25. Proba me Domine, & tenta me. Tentationis scilicet vili, qua non decipimur vel opprimimur, sed probamur, inquit S. Augustin. lib. de bono persequer. cap. 6. Secundum verò fit à Dæmone, Deo interdum permittente solum, ut Iob 1. interdum etiam iubente, & veniente Dæmone, velut carnifice, ad penas debitas peccatoribus infligendas; penas; inquam, temporales huius vite: iuxta illud Psal. 77. Misit in eos iram indignationis sue; inmissiones per Angelos malos. Quo etiam pacto Apostolus 1. Cor. 5. Corinthium fornicarium tradidit Sathanz in interitum carnis, ut spiritus saluus fieret. Et 2. Tim. 1. v. ult. tradidit Sathanz Hymenæum & Alexandrum, ut discerent non blasphemare.

Non assentior tamen iis qui putant, Deum in huiusmodi pœnis infligendis, nunquam uti sanctis Angelis, sed Dæmonibus tantum. Contrarium enim habetur Ex 23. Machab. 3. v. 25. & 26. ubi dicitur sancti Angeli male habent Heliodorum aggredientem de prædici templum Ierosolymitanum. Et 4. Reg. 19. v. 35. & Exod. 12. v. 29. Est enim credibilis Angelos sanctos fuisse illos quibus Deus est visus in delendis exercitibus Sennacherib, & occidendis Ægyptiorum primogenitis.

Non assentior etiam affirmantibus nullam esse tentationem seductionis, quæ non à Dæmone, sed à Deo inflatur immediate & proximè. Quæ enim Dæmones soli eas excipient facillime, sæpe quoque tentationibus aliunde excitatis se immiscuant, atque temerè sint causa omnium tentationum, quas in statu nature lapsæ percipiunt, supposita probabili opinione, quod Adamo non peccante, fuisset totus genus humanum confirmatum in statu iustitiæ originali; unde nulla Dæmonibus aperfuisset decipiendi spes: Puto tamen cum Chrysolomo homil. 54. illa Acta Apostol. Dæmonem non omnia efficere, sed multa etiam fieri à sola ipsius imagine, & concupiscentia; interdumque immundam cogitationem non aliunde homini, quam à seipso nasci, ut ait Gregor. lib. 11. Moral.

cap. 25. Eademque est sententia Basilii in regul. breviorib. num. 75. & Origenis 3. Periarcho cap. 2. quem citat & dicitur D. Thom. q. 114. art. 3. ubi docet non esse peccatum esse ex Dæmonum suggestione. Neque verò Deus permittit Dæmonibus, ut sciant quantum volent, & tentationes omnes vel excitent, vel foueant & augeant.

Esse autem quandam diuisionem ministeriosam & subordinationem inter Dæmones docet Scriptura. Nam Christus Luc. 11. supponit Dæmones formam quandam regni seruare inter se, ad quæ vnum quendam esse illorum principem; & inde sumit argumentum ad refellendos Iudæos, aientes ipsum in Beelzebub principe Dæmoniorum eicere Dæmonia. Et Matt. 23. Ite in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Et Apoc. 12. Draco pugnat, & Angeli eius. Et in commendationibus animæ tota Ecclesia Latina receptis sic dicitur: Cedat tibi terribissimus Sathanas cum satellitibus suis. Et in Rituali exorcismorum agnoscit Ecclesia manifestè subordinationem inter Dæmones, cum sic ait: Audi Sathana nequissime spiritus, & Princeps, dolorum excitator, magister Dæmonum, &c. Ibidemque iubet Exorcistam querere à Diabolo obside aut possidente, sub qua potestate Dæmonum sit. Agnoscentis scilicet esse inter Dæmones aliquem ordinem politicum, & velut hierarchicum.

Itaque sicut in regno sunt varia ministeria variis commissa, variæque Præfecti & Magistratus cum subordinatione ad supremum: sic Principi Dæmoniorum subsunt alii aliquo modo, & ab eodem deputantur ad varia ministeria, quæ tripliciter differunt. Primo, ex parte auctoritatis: nam variè alii alios præfecit cum ampliori vel minori potestate. Secundo, ex parte objecti: quia nonnullos deputat ad tentandum præcipuè in aliqua specie peccati, & alios in alia: unde vocantur spiritus fornicationis, spiritus blasphemie, spiritus mendacii, infidelitatis, vanæ gloriæ, ut notat Hieronym. in cap. 3. Habacuc circa finem. Tertio, ex parte locorum, & personarum. Nam sicut Deus constituit varios Angelos, quorum aliqui præsent cœli, alij elementis, alij variis provinciis, regnis, communitatibus, Principibus, Magistratibus, ac denique singuli singulis hominibus custodiæ suæ commissis. Sic Dæmon, æmulus operum Dei, varios deputat variis locis & personis: & singulos singulis hominibus assignat, quos opponat Angelis, eorum custodibus, ut cert communis servus non modo Theologorum cum Magistro in 2. dist. 6. & 11. & cum D. Thoma quæst. 114. art. 1. aliorumque Catholicorum, post Origenem homil. 35. in Lucam, & Actull. lib. de anima cap. 39. Nyssen. in lib. de vita Moysi, aliosque Patres: verum etiam Ethnicorum Philosophorum, quorum

Basil. Origen. D. Thom.

87. Est aliqua subordina-tio inter Dæmones.

88.

Deputatur à Principe suo ad varia munia.

Singulis hominibus vni a destina-tur.

Magist. D. Thom. Origen. Tertull. Nyssen.

MARTINI
NEUS
LIB. I. PAR.
D. VI.

rum testimonia congerit Eugubinus lib. 8. de perenni Philosophia. Verba Gregorii Nyss. lib. 4. hæc sunt: *Verus sermo ad nos usque descendit, quæ creditur, postquam in peccatum natura nostra lapsa est, non omnino a clementia diuina esse neglectam, neque absque patrocinio dimissam: sed Angelorum qui naturam incorporati sunt, aliquem in admini. ulum cuique constitutum fuisse. Naturæque nostræ corruptorem, in omnibus contra ammentem, prauum aliquem atque maleficam Dæmona, ad male viuendum homines impellentem, ad singulos testasse.*

89.
Causa hu-
ius subor-
dinationis.

Porro illa subordinatio politica cæterorum Dæmonum ad vnum Principem, non est tantum ratione naturæ, vel peccati. Quia neque sola naturæ perfectio, neque sola culpa, eius licet suggestione & sollicitatione, commissa, dedit illi iurisdictionem, siue potestatem

moralem & politicam, super alios Angelos peccantes. Neque etiam Deus fuit specialis causa illius subordinationis ad malum ordinata ex intentione & voluntate Dæmonum. Sed fuit opus consensu ipsorum, qui, ut facilius magis nocerent hominibus, & odium suum contra Deum & homines exercerent, consenserunt in vnum eligendum, cui se sponte submitterent, & a quo cætera ministeria & munia distibuerentur. Sicut latrones & sicarii conueniunt interdum in aliquam societatem, & vnum quempiam in Ducem eligunt, cui cæteri pareant, ad melius latrocinandum. Cur autem Dæmones Beelzebub seu Luciferum elegerint, potius, quam alium, causam fuisse puto maiorem illius perfectionem naturalem præ omnibus, propter quam facilius in illum consenserunt. Ecce hæc de Angelis.

DISPUTATIO

QUADRAGESIMA QUINTA,

De Homine Theologicè considerato.

- Sectio I. De creatione hominis, & statu innocentia.
- Sectio II. De lapsu hominis, & pena, & spe reparationis.
- Sectio III. Qualis fuisset hominum status, si primi Parentes non peccassent?

DE materia proposita fuissimè tractat S. Thomas quæ 91. & duodecim sequentibus. In quibus disputat primò de productione corporis primi hominis. Secundo de productione mulieris. Tertio, quomodo fuerit homo factus ad imaginem & similitudinem Dei? Quarto, de statu, & conditione primi hominis quantum ad intellectum. Quinto de his quæ pertinebant ad illius voluntatem, gratia scilicet & iustitia. Sexto, de dominio in res alias, quod homini competebar in statu innocentia. Septimo, de his quæ pertinebant ad statum primi hominis quoad indiuidui conseruationem. Octauò, de pertinentibus ad conseruationem speciei in eodem statu. Nono, de conditione prolis tunc generatae quoad corpus. Decimo, de conditione eiusdem prolis quoad iustitiam originalem. Undecimo, de conditione eiusdem quantum ad scientiam. Duodecimo, & ultimo, de loco habitacionis hominis in illo statu, qui erat Paradisus. Quæ omnia, quia maxima ex parte sunt in textu D. Thomæ satis perspicua, poterunt breuiter tribus sequentibus sectionibus expediti.

Tomus I.

A A a a